

طراحی الگوی خطمشی گذاری شبکه‌ای مبتنی بر پاسخ‌گویی عمومی خزانه‌داری وزارت امور اقتصادی و دارایی با استفاده از رویکرد

داده بنیاد

*مریم ملکی *فروغ رودگر نژاد ***صمد جباری اصل

* دانشجوی دکتری مدیریت دولتی (گرایش تصمیم‌گیری و خطمشی‌گذاری)، واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران andiya_1365@yahoo.com

** استادیار گروه مدیریت، واحد بندر انزلی، دانشگاه آزاد اسلامی، بندر انزلی، ایران f_rudgar@yahoo.com

*** استادیار گر، مدیریت، واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران s.jabbari@iau-astara.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۰/۰۱

ص: ۱۱ - ۳۰

چکیده

هدف اصلی پژوهش، طراحی الگوی خطمشی‌گذاری شبکه‌ای مبتنی بر پاسخ‌گویی عمومی خزانه‌داری وزارت امور اقتصادی و دارایی با استفاده از رویکرد داده بنیاد است. به منظور دستیابی به هدف پژوهش، از روش پژوهش کیفی گراند تئوری و مدل پارادایمی برای توسعه مدل تحقیق مذکور بهره گرفته شده است. جامعه آماری این پژوهش پانزده نفر از مدیران خزانه‌داری وزارت امور اقتصادی و دارایی بوده اند، روش نمونه‌گیری هدفمند و روش جمع‌آوری اطلاعات مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته بوده است که تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. پژوهشگر با الگوبرداری از نظریه گراند تئوری، در گام اول (کدگذاری باز)، مولفه‌ها بر پایه داده‌های به دست آمده از مصاحبه‌های عمیق و پردازش و مقوله بندی آن‌ها به دست آورده است، نتایج پژوهش حاضر منجر به شناسایی ۳۱ مقوله فرعی و ۷ مقوله فرعی اصلی شد که در قالب مدل پارادایمی شامل رفع شکاف عملیاتی به عنوان شرایط علی، جهت‌گیری هدفمند سازمانی به عنوان شرایط زمینه‌ای، مشارکت در تصمیم‌گیری و سلامت اداری به عنوان شرایط مداخله‌گر، شکل‌گیری هویت سازمانی به عنوان راهبردها، توسعه پایدار سازمانی به عنوان پیامدها و مقوله محوری شامل پاسخگویی عمومی است و در نهایت برای بسط و گسترش نظریه خطمشی‌گذاری شبکه‌ای مبتنی بر پاسخ‌گویی عمومی مدل کلی ارائه گردید که نوآوری این پژوهش به حساب می‌آید.

واژه‌های کلیدی: خط مشی‌گذاری شبکه‌ای، خط مشی، پاسخگویی عمومی، نظریه داده بنیاد.

نوع مقاله: پژوهشی

۱- مقدمه

کلان جامعه همان خطمشی عمومی است (رزقی رستمی، ۱۳۸۸، ۱۰). این اصطلاح ممکن است برای دولت، سازمان‌ها و گروه‌های بخش عمومی و همچنین افراد صدق کند، دستورات اجرایی رئیس‌جمهور، سیاست‌های حریم خصوصی شرکت‌ها، و قوانین نظم پارلمانی همگی نمونه‌هایی از خطمشی هستند. خط مشی با قوانین یا قانون متفاوت است. در حالی که قانون می‌تواند رفتارها را مجبور یا ممنوع کند

فلسفه وجودی مدیریت را تصمیم‌گیری شکل می‌دهد که به‌عنوان مهم‌ترین و اساسی‌ترین وظیفه مدیریت محسوب می‌شود. در واقع، هر اقدامی که مدیر انجام می‌دهد نوعی تصمیم‌گیری است. تصمیم‌گیری اگر چه یک مفهوم آشنا برای همه ما است اما اجرای آن ساده نیست و در شکل و قالب معینی نمی‌گنجد، بلکه انواع و اقسامی دارد و به شیوه‌های گوناگونی اجرا می‌شود. تصمیم‌گیری در سطح

نویسندهٔ عهده‌دار مکاتبات: فروغ رودگر نژاد F_rudgar@yahoo.com

بازیگران اصلی دست‌اندرکار، برای ایجاد ذهنیت و زمینه‌سازی افکار عمومی، دستور کاری تهیه می‌کنند تا جامعه را آماده پذیرش خطمشی در حال ظهور نمایند (قاسمی، ۱۳۹۴). زمانی که خطمشی‌گذاری عمومی را توصیف می‌کنیم، واژه شبکه خطمشی ما را به مفاهیم منافع درهم‌تنیده، روابط بین سازمانی و حکمرانی رهنمون می‌کند. شبکه‌های خطمشی از بازیگران مختلفی تشکیل شده که با یکدیگر در تعامل‌اند تا بر خطمشی عمومی تاثیر گذاشته و به طور گسترده بر پویایی خطمشی و پیامدهای آن تاثیر می‌گذارند (جهان‌دیده و همکاران، ۱۳۹۶). پایه‌ی اصلی در تدوین و اجرای خطمشی، داشتن مبنای تئوریک و علمی و برقراری رابطه علت و معلولی در آن است. در واقع آنچه که به اجرای خطمشی مشروعیت می‌بخشد، اتکا و استناد به مبنای علمی و برخورداری از نظریه‌ای باثبات و قوی است (بذرافشان، ۱۳۹۱). شبکه‌ها مرادوات اجتماعی را تسهیل می‌کنند و هزینه‌های مبادلاتی را کاهش می‌دهند (ایست و همکاران، ۲۰۱۱). شبکه‌ها ظرفیت زیرساخت‌های جامعه مدنی را افزایش می‌دهند (برنان و همکاران، ۲۰۰۶). برای خطمشی‌گذاری شبکه‌ای، تعریف‌های متعددی بیان شده‌است. از جمله این تعریف‌ها: ساختار وابستگی‌های متقابلی که بین سازمان‌ها یا بخش‌های مختلف ذی‌نفع در یک تصمیم وجود دارد (جهان‌دیده و همکاران، ۱۳۹۶). شبکه‌های خطمشی از بازیگران مختلفی تشکیل شده‌اند که با یکدیگر در تعامل‌اند تا بر خطمشی عمومی تاثیر بگذارند و به‌طور گسترده بر پویایی خطمشی و پیامدهای آن تاثیر می‌گذارند (هنری و همکاران، ۲۰۱۱). شبکه‌های خطمشی^۸ "مجموعه‌ای از سازمان‌ها و مراجع خودمختارند که برای نیل به اهدافی که به تنهایی قادر نیستند به آن برسند، گرد هم می‌آیند. سازمان‌ها به این دلیل به شبکه‌ها می‌پیوندند که آنها را به مقابله با مسایل و مشکلات کلان و پیچیده قادر می‌کند (وگن بک، ۲۰۰۵). در واقع ایجاد و استقرار شبکه‌های خطمشی، به دلیل منافع بسیار آن، از یک

(مثلاً قانونی که پرداخت مالیات بر درآمد را الزامی می‌کند)، خط مشی صرفاً اقداماتی را به سمت‌انتهایی هدایت می‌کند که به احتمال زیاد به نتیجه مطلوب دست می‌یابند (الشهرانی^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). خط مشی عمومی یک پیشنهاد نهادینه شده برای حل مشکلات مربوطه و دنیای واقعی است که توسط یک مفهوم هدایت می‌شود و توسط برنامه‌ها به عنوان یک مسیر اقدام ایجاد شده و/یا تصویب شده، معمولاً توسط یک دولت، در پاسخ به مسائل اجتماعی اجرا می‌شود (نگو^۲ و همکاران، ۲۰۲۲؛ کشور^۳ و همکاران، ۲۰۲۱). خطمشی‌ها حلقه پیونددهنده دولت و جامعه هستند؛ خطمشی ساز و کارهای اعمال اراده ملی هستند که مدیریت در هر سازمان، متولی اجرای آن خطمشی است (کوهلمان و برینک^۴، ۲۰۲۱؛ مقدس پور و همکاران، ۱۳۹۲). خطمشی‌گذاری از جمله مباحث مهم مطرح در حوزه اداره امور عمومی است که طی سه دهه گذشته به صورت جدی مورد توجه صاحب‌نظران قرار گرفته‌است؛ و از آنجا که به عنوان یک دانش جوان بعد از جنگ جهانی دوم مطرح شد، نقش اصلی دولت در جهان جدید، خطمشی‌گذاری است (مقدس پور و همکاران، ۱۳۹۲). در واقع، خطمشی‌گذاری نوعی تصمیم‌گیری است که در دولت و نهادهای حکومتی شکل می‌گیرد و آگاهی از اصول، مبنای و مدل‌های آن برای تمامی مدیران دولتی ضروری است. خطمشی عمومی اولین و مهم‌ترین فعالیت سیاسی است که در ابعاد مختلف تحت تاثیر مولفه‌های مختلف سیستم سیاسی قرار گرفته است. به‌طور کلی خطمشی عمومی را به شکل‌های مختلف و در قالب الفاظ متفاوت تعریف کرده‌اند. اما به صورت ساده می‌توان گفت "خطمشی عمومی تصمیمی است که در قبال یک مشکل عمومی اتخاذ می‌شود" (الوانی و شریف زاده، ۱۳۸۶). به‌طور کلی، اجرای خطمشی فرآیندی خودکار نیست و نیازمند نیروی محرکه قوی و تلاش‌هایی هماهنگ است. این نیروها را می‌توان با پیروی از الگو و مدلی یکپارچه به‌دست آورد (ضرغام و بذرافشان، ۱۳۹۳). نظام خطمشی‌گذاری و

5. Isett et al.
6. Brannan et al.
7. Henry et al.
8. Networks policy
9. Vogenbeck

1. Alshahrani
2. Negev
3. Cashore
4. Kuhlmann & Brink

برخوردار است. با عنایت به مطرح بودن استفاده از فناوری اطلاعات در معاونت نظارت مالی و خزانه‌داری کل کشور جهت افزایش بهره‌وری و کارایی فرآیندها و همچنین با توجه به نتایج شگرف و ایجاد تغییرات بنیادین توسط استفاده از سیستم‌های مبتنی بر فناوری اطلاعات، همانند سایر کشورها اقدام به مدرن‌سازی خزانه‌داری در قالب خزانه‌داری الکترونیکی شده است. بر این اساس طرح "توسعه و استقرار سیستم خزانه‌داری الکترونیکی" بر اساس برنامه استراتژیک وزارت اقتصاد و دارایی در معاونت نظارت مالی و خزانه‌داری کل کشور در دست اقدام است (معاونت نظارت مالی و خزانه‌داری کل کشور، ۱۳۹۶). در بررسی مشکلات سیستم خطمشی‌گذاری ضرورت دارد به هر کدام از مراحل خطمشی‌گذاری به‌طور مستقل و در ارتباط با همدیگر توجه جدی شود. در حوزه پروژه خزانه‌داری الکترونیکی وزارت امور اقتصادی و دارایی نیز برآیند اقدامات نهادهای خطمشی‌گذار در حل مسایل این حوزه بیانگر برخی مشکلات به‌ویژه در مرحله تدوین خطمشی‌های ناشی از محتوای خطمشی‌ها است. پژوهش‌های انجام‌گرفته نشان می‌دهد که بخش اعظم مشکلات، نشأت‌گرفته از تصمیمات و خطمشی‌گذاری‌ها است و عدم موفقیت برخی از خطمشی‌ها در حل مسایل این حوزه ریشه در محتوای خطمشی‌ها دارد. از یک سو، در برخی موارد خطمشی‌های حوزه خزانه‌داری الکترونیکی بدون پشتوانه نظری و علمی و بدون تکیه بر اطلاعات موثق اتخاذ می‌شود و از سوی دیگر، در مواردی بدون در نظر گرفتن شرایط واقعی جامعه و با نوعی آرمان‌گرایی تصویب می‌شود؛ چنین رویکردی باعث می‌شود با توجه به ظرفیت‌های موجود، امکان اجرای خطمشی و محقق ساختن اهداف مندرج در آن ممکن نباشد و به جای حل مسایلی که هدف خطمشی‌گذاران بوده، اجرای آن‌ها به مسایل متعدد دیگری منتهی شده و یا به دلیل عدم امکان اجرا، رها شوند و نیز برای تدوین دستور کار خطمشی‌گذاری عمومی در پروژه خزانه‌داری الکترونیکی در وزارت امور اقتصادی و دارایی چه مشکلاتی وجود دارد؟ سوال اصلی در این تحقیق این است که: آیا طراحی و ارایه الگوی خطمشی‌گذاری شبکه‌ای (شبکه خطمشی‌گذاری) در وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری الکترونیکی) موجب

سو در واکنش به ناکارآمدی حاکمیت مطلق تفکر سلسله‌مراتبی و از سوی دیگر، به دلیل افزایش تقاضای همکاری‌های بین سازمانی مدیران به دلیل رشد سریع فناوری اطلاعات سازمان‌های ذی‌نفع در خطمشی‌گذاری‌های واحد و ... بوده است (کاملی و حبیب زاده، ۱۳۸۹). سازمان دولتی که حساب‌های درآمدی و هزینه‌های دولت را نگهداری می‌کند در ایران به نام وزارت امور اقتصادی و دارایی است که بخشی از آن خزانه‌داری کل است. برخی محققان خزانه را این‌گونه تعریف کرده‌اند: جایی که در آن پول یا فلزات گرانبها مانند طلا، الماس و... نگهداری می‌شود، هم چنین شاید بتوان خزانه‌داری^{۱۰} را فعالیتی دانست که در آن منابع مالی نقد یک سازمان مدیریت می‌شود. خزانه‌داری را می‌توان بخشی از حسابداری به‌شمار آورد (سامانی و همکاران، ۱۳۹۵). پاسخ‌گویی از جمله مفاهیمی است که کسی مخالفتی با آن ندارد. پاسخ‌گویی مفهومی است که به طور فزاینده در اسناد و سخنرانی‌های سیاسی به کار رفته و می‌رود، زیرا تصویری از شفافیت و اعتمادپذیری است. پاسخ‌گویی گذشته از اینکه مفهوم کاملاً نیرومند است، اغفال‌کننده هم هست، زیرا معانی مختلفی از آن توسط گروه‌های مختلف مردم درک و استنباط می‌شود (دی بور^{۱۱}، ۲۰۲۱؛ تاپیدی^{۱۲}، ۲۰۲۱). مفهوم واژه پاسخ‌گویی به عنوان حقوق بین دوره‌ای مرتبط است. حقوق بین دوره‌ای یکی از اجزای با اهمیت پاسخ‌گویی است و برای مدیریت بخش عمومی جنبه اساسی دارد (سیان و اسمیت^{۱۳}، ۲۰۲۱).

معاونت نظارت مالی و خزانه‌داری کل کشور به عنوان یکی از واحدهای موثر در امور دخل و خرج دولت به شمار می‌آید. خزانه‌داری کل کشور علاوه بر تمرکز و پرداخت وجوه دستگاه‌های اجرایی، وظیفه هماهنگ‌کننده دریافت‌ها و پرداخت‌های کشور را هم از نظر زمانی و هم از بعد مکانی، با برقراری مجموعه‌ای از کنترل‌های مالی بر عهده دارد. همچنین، نقش قابل ملاحظه‌ای در تنظیم امور اقتصادی کشور ایفا می‌کند. با توجه به پیچیدگی و توسعه امور کشور، نقش خزانه‌داری در شرایط موجود، از اهمیت خاصی

10. Treasury

11. de Boer

12. Topidi

13. Sian & Smyth

پیشنهادی مطالعه، مروری نسبتاً کافی در مورد ادبیات تحقیق در حوزه مدل‌های شبکه‌های خطمشی‌گذاری انجام گرفت. هدف از این مرور، کسب بینش اجمالی از نظریه‌های موجود و چارچوب نظری پژوهش، شناسایی شکاف در ادبیات آکادمیک، القاء و الهام سوال‌های مصاحبه و هدایت نمونه‌گیزی نظری در مراحل بعدی تحقیق و به ویژه جهت توسعه مدل بوده است؛ لذا پیشینه تخصصی به عنوان مأخذی از داده‌های بیشتر مورد استفاده قرار گرفت تا با داده‌های به دست آمده موجود مقایسه شود؛ این کار سطح نظری را ارتقاء داد و ساخت تعاریف را بهبود بخشید. پس از استخراج کدها، تعیین کدگذاری انتخابی و یکپارچه‌سازی مقولات حول مفوله محوری و توسعه مدل، ادبیات پژوهش با گستردگی بیشتر، با تمرکز بر کدگذاری محوری ارائه گردید. در حقیقت مرور ادبیات پس از استخراج کدها و توسعه مدل انجام، ولی بنابر قالب مقاله قبل از بخش تحلیل داده‌ها و توسعه مدل، ارائه گردیده است؛ با این توضیح در این بخش، مروری بر دانستنی‌های موجود در حوزه خطمشی‌گذاری شبکه‌ای مبتنی بر پاسخ‌گویی ارائه گردید.

۱-۲- خطمشی: یک سیستم اصولی برای هدایت تصمیمات و دستیابی به نتایج منطقی است؛ که به عنوان یک رویه یا پروتکل اجرا می‌شود. خطمشی‌ها معمولاً توسط یک نهاد حاکمیتی در داخل یک سازمان اتخاذ می‌شوند. بنابراین، خطمشی‌گذاری در یک سیستم فدرال باعث می‌شود دولت تصمیم بگیرد که در چه زمان، در چه زمینه‌ای نسبت به یک مسئله یا نگرانی خاص اقدام کند یا اقدام نکند (اوجا^{۱۴}، ۲۰۲۰). همچنین فرایندی که دولت با کمک ایده‌های خود به برنامه‌ها و فعالیت‌های پیاده‌سازی به منظور رسیدن به نتایج و ایجاد تغییرات مطلوب در دنیای واقعی است (کریمی طراران و همکاران، ۱۳۹۷).

۲-۲- خط مشی عمومی: به مجموعه‌ای از تصمیمات منسجم که توسط بازیگران مختلف عمومی و بعضاً خصوصی گرفته یا انجام می‌شود و با هدف حل مسئله‌ای به صورت هدفمند تعریف شده باشد (محمد^{۱۵}، ۲۰۲۰). به طور معمول توسط یک دولت در پاسخ به مشکلات عمومی و دنیای

تحقق پاسخ‌گویی عمومی یا مردمی خواهد شد؟ همچنین سوالات فرعی در راستای سوال اصلی تحقیق عبارت است از:
- عوامل علی تاثیرگذار بر خطمشی‌گذاری شبکه‌ای (شبکه خطمشی‌گذاری) موجب تحقق پاسخ‌گویی عمومی یا مردمی کدامند؟

- عوامل محوری تاثیرگذار بر خطمشی‌گذاری شبکه‌ای (شبکه خطمشی‌گذاری) موجب تحقق پاسخ‌گویی عمومی یا مردمی کدامند؟

- عوامل راهبردی تاثیرگذار بر خطمشی‌گذاری شبکه‌ای (شبکه خطمشی‌گذاری) موجب تحقق پاسخ‌گویی عمومی یا مردمی کدامند؟

- عوامل بسترساز تاثیرگذار بر خطمشی‌گذاری شبکه‌ای (شبکه خطمشی‌گذاری) موجب تحقق پاسخ‌گویی عمومی یا مردمی کدامند؟

- عوامل مداخله‌گر تاثیرگذار بر خطمشی‌گذاری شبکه‌ای (شبکه خطمشی‌گذاری) موجب تحقق پاسخ‌گویی عمومی یا مردمی کدامند؟

- پیامدهای خطمشی‌گذاری شبکه‌ای (شبکه خطمشی‌گذاری) موجب تحقق پاسخ‌گویی عمومی یا مردمی چه می‌باشد؟

۲- مبانی نظری و پیشینه

اشتراوس و کوربین کاربرد صحیح ادبیات در هر مرحله از مطالعه را تشویق کرده و بین خالی‌الذهن بودن و ذهن باز تمایز قابل شده‌اند. آن‌ها استدلال کردند که مواجهه با موضوع و تجربه قبلی محقق و گستره موضوعی از ادبیات پژوهش می‌تواند در تمام مراحل تحقیق از شروع تا نتیجه‌گیری به کار گرفته شود (کوربین و اشتراوس، ۱۹۹۰). اما این به معنی توصیه مرور فوری، جامع و با تمام جزئیات ادبیات همسو قبل از آغاز پژوهش نیست. این محققان تأکید دارند ما نمی‌خواهیم چنان غرق در ادبیات شویم تا جایی که تلاش‌های خلاقانه را با مرور دانش ناشی از مرور ادبیات خنثی نماییم (بختیاری نصرآبادی و همکاران، ۲۰۲۱). بنابراین در مطالعه حاضر، از جمله طرح‌های کیفی و مبتنی بر استراتژی پژوهشی و نظریه داده بنیاد، رویکرد کوربین و اشتراوس ویرایش چهارم، و متکی بر تحلیل داده‌های کیفی به منظور نظریه‌پردازی است؛ در مرحله تدوین طرح

14. Ujah

15. Mohammed

شبکه‌های خطمشی‌اند (فیشر^{۲۰}، ۲۰۱۳؛ جهان‌دیده و همکاران، ۱۳۹۶؛ شریف زاده و همکاران، ۱۳۹۷). در واقع شبکه‌ها در فراهم کردن و ایجاد همکاری بین سازمان‌ها به منظور تعیین راه‌حل‌های مشکلات سازمانی و افزایش درجه موفقیت افراد و سازمان‌ها در رسیدن به اهداف نقش اساسی دارند (یان^{۲۱}، ۲۰۱۴؛ اینگولد^{۲۲} و همکاران، ۲۰۱۶). همچنین آگاهی از سیاست امنیت اطلاعات خطمشی شبکه‌ای به عنوان دانش و درک کارکنان از الزامات مقرر شده در سیاست‌های امنیت اطلاعات سازمان و اهداف این الزامات تعریف می‌شود (کوهانگ^{۲۳} و همکاران، ۲۰۱۹؛ هانوس^{۲۴} و همکاران، ۲۰۱۸؛ کوهانگ و همکاران، ۲۰۲۰؛ چن و همکاران، ۲۰۱۸). سیاست‌های امنیت اطلاعات در خط مشی‌گذاری شبکه ای ممکن است هنجارهای اجتماعی مربوط به سیاست‌ها را در داخل یک سازمان شکل دهند. سازمانی که سیاست های خط مشی‌گذاری شبکه ای را اجرا می‌کند، از طریق کانالهای مختلف مانند آموزش امنیت، آموزش برنامه‌های آگاهی، کارمندان را برای اطمینان از آگاهی و انطباق با سیاست امنیت اطلاعات در خطمشی‌گذاری شبکه‌ای، آماده می‌کند (جاگر و همکاران، ۲۰۲۱).

۲-۴- خزانه‌داری: اصطلاح خزانه برای اولین بار در دوران کلاسیک برای توصیف ساختمان‌های نذری که برای نگهداری هدایایی به خدایان ساخته می‌شدند، مانند خزانه در دلفی یا بسیاری از ساختمان‌های مشابه که در المپیدایونان با رقابت دولت‌شهرها برای تحت تأثیر قرار دادن دیگران در طول المپیک باستان ساخته شده بودند، استفاده شد (فیشر^{۲۵}، ۲۰۲۱). در واقع، عملاً در هر شهری مکان‌های بانکی برای پول مقدس وجود دارد (ژانگ^{۲۶} و همکاران، ۲۰۲۱؛ کوزارزوسکی^{۲۷}، ۲۰۲۱). مکانی که در آن انبارهای ثروت نگهداری می‌شود؛ و محل سپرده‌گذاری و پرداخت

واقعی ایجاد و تصویب می‌شود (کوچران^{۱۶} و همکاران، ۲۰۱۸) و هر کاری است که دولت‌ها ترجیح می‌دهند انجام دهند یا انجام ندهند. همچنین یک روش محبوب برای درک و مشارکت در خطمشی‌های عمومی طی یک سری مراحل شناخته شده به عنوان "چرخه خطمشی" است. این توالی اساسی عبارت است از: تنظیم دستور کار، فرمول بندی، قانونی‌سازی، اجرا و ارزیابی (کرنی^{۱۷}، ۲۰۱۹). خطمشی عمومی را می‌توان به عنوان یک سیستم پویا، پیچیده و تعاملی توصیف کرد که از طریق آن مشکلات عمومی شناسایی و از طریق ایجاد خطمشی جدید یا اصلاح خطمشی موجود، حل می‌شود (مدیچی^{۱۸}، ۲۰۲۲).

۲-۳- شبکه خطمشی‌گذاری: ساختار شبکه به الگوی روابط که در میان مجموعه‌ای از کارکنان، سازمان‌ها و واحدها دیده می‌شود، اشاره دارد (اکبری و همکاران، ۱۳۹۶). شبکه‌ها مراودات اجتماعی را تسهیل می‌کنند و هزینه‌های مبادلاتی را کاهش می‌دهند. شبکه‌ها ظرفیت زیرساخت‌های جامعه مدنی را افزایش می‌دهند. محققان اداره امور دولتی، از واژه شبکه‌های خطمشی، تعریف‌های متعددی بیان کرده‌اند (جهان‌دیده و همکاران، ۱۳۹۶). از آنجا که قدرت در آینده دانش خواهد بود و دانش چه در سازمان و چه در جامعه به طور فزاینده‌ای در حال توزیع شدن است، ساختارهای سلسله مراتبی نمی‌توانند تضمین‌کننده موفقیت سازمان‌ها در راه نیل به اهداف خود باشند. از این رو، توجه به ذی‌نفعان مختلف و مشارکت آن‌ها از طریق حاکمیت شبکه‌ای به عنوان روش مناسب و جایگزین معرفی شده است. شبکه‌های خطمشی مراودات اجتماعی را تسهیل می‌کنند و هزینه‌های مبادلاتی را کاهش می‌دهند. شبکه‌های خطمشی از بازیگران مختلفی تشکیل شده‌اند که با یکدیگر در تعامل‌اند تا بر خطمشی عمومی تأثیر بگذارند و به طور گسترده بر پویایی خطمشی و پیامدهای آن تأثیر بگذارند (هنری^{۱۹} و همکاران، ۲۰۱۱؛ شریف زاده و همکاران، ۱۳۹۷). تعارض، همکاری و روابط قدرت سه جنبه مهم

20. Fischer
21. Yan
22. Ingold
23. Koohang
24. Hanus,
25. Fisher
26. Zhang
27. Kozarzewski

16. Cochran
17. Cairney
18. Madichie
19. Henry

۶-۲- پاسخ‌گویی عمومی: پاسخ‌گویی از نظر اخلاقی و حاکمیتی با پاسخ‌گویی، سرزنش، مسئولیت‌پذیری و انتظار حسابرسی برابر است. همانطور که در جنبه‌ای از حکمرانی، در بحث‌های مربوط به مشکلات در بخش عمومی، غیرانتفاعی و خصوصی (شرکتی) و زمینه‌های فردی محوری بوده است (کرینگستون و لوک^{۳۱}، ۲۰۲۱). پاسخ‌گویی نمی‌تواند بدون شیوه‌های حسابداری مناسب وجود داشته باشد. به عبارت دیگر، فقدان حسابداری به معنای عدم پاسخ‌گویی است. یکی دیگر از زمینه‌های کلیدی که به پاسخ‌گویی کمک می‌کند، مدیریت خوب سوابق است (آرنولد^{۳۲}، ۲۰۲۰). پاسخ‌گویی عمومی مشخصه حکمرانی دموکراتیک مدرن است. دموکراسی یک رویه کاغذی باقی می‌ماند اگر صاحبان قدرت نتوانند در ملاء عام به خاطر اعمال و کوتاهی‌هایشان، برای تصمیمات، سیاست‌ها و هزینه‌هایشان پاسخگو باشند. بنابراین پاسخ‌گویی عمومی به عنوان یک نهاد مکمل مدیریت دولتی است. پاسخ‌گویی عمومی یکی از آن واژه‌های سیاسی تداعی‌کننده‌ای است که می‌توان از آن برای وصله‌کردن بحث‌های سرسام‌آور، برای برانگیختن تصویری از امانت، وفاداری، و عدالت، یا برای دور نگه داشتن منتقدان استفاده کرد. امروزه پاسخ‌گویی بسیار فراتر از مبدأ حسابداری خود رفته و به نمادی برای حکمرانی خوب، هم در بخش عمومی و هم در بخش خصوصی تبدیل شده است (اسمیت^{۳۳}، ۲۰۲۰). پاسخ‌گویی عمومی از دیدگاه تئوری دموکراسی محور دارای اهمیت زیادی است. پاسخ‌گویی عمومی، شهروندان و نماینده‌های آن‌ها را قادر می‌سازد تا سازمان‌های دولتی را در برابر اقداماتشان جوابگو سازد (معدنی و همکاران، ۱۳۹۷). علاوه بر این پاسخ‌گویی عمومی از نشانه‌های اداره مدرن و دموکراسی محور است. اگر آن‌هایی که قدرت دارند، در رابطه با اعمال، اشتباهات و تصمیم‌گیری‌های خود به مردم پاسخگو نباشند، دموکراسی و مردم‌سالاری در حد حرف و شعار باقی می‌ماند. بنابراین، پاسخ‌گویی عمومی به عنوان یک نهاد، مکمل مدیریت دولتی

و وجه جمع‌آوری شده به ویژه: محلی که درآمدهای عمومی در آنجا واریز، نگهداری و پرداخت می‌شود؛ و جوهی که در چنین انبار نگهداری می‌شود (رحماندا^{۲۸} و همکاران، ۲۰۲۲). همچنین خزانه داری یک اداره دولتی که مسئول امور مالی و به ویژه جمع‌آوری، مدیریت و هزینه درآمدهای عمومی است و دارای ساختمانی است که تجارت چنین اداره دولتی در آن انجام می‌شود. اوراق بهادار دولتی (مانند اسکناس) توسط خزانه‌داری صادر می‌شود (پرایس^{۲۹}، ۲۰۲۱؛ اوسلند^{۳۰} و همکاران، ۲۰۲۱).

۵-۲- خزانه‌داری الکترونیکی: با واریز مستقیم یا انتقال الکترونیکی وجوه، عموم مردم، سازمان‌های دولتی، مشاغل و مؤسسات می‌توانند بدون نیاز به استفاده از چک‌های کاغذی، به صورت الکترونیکی پول پرداخت و جمع‌آوری کنند. سپرده مستقیم، ایمن، مطمئن، کارآمد و کم هزینه‌تر از پرداخت‌ها و وصول چک‌های کاغذی است (وانگ و همکاران، ۲۰۲۱). با گسترش روزافزون اینترنت و ارتباطات الکترونیکی، این شیوه به عنوان یکی از روش‌های ترجیحی پرداخت مالیات هم برای مودیان و هم برای مدیران مطرح شده است. همانطور که از نام آن پیداست، این روش پرداخت شامل پرداخت‌هایی توسط مالیات دهندگانی است که از شبکه الکترونیکی استفاده می‌کنند، درست از زمان ایجاد چالش توسط مالیات دهندگان تا تطبیق نهایی داده‌ها توسط مقامات حسابداری. قبل از درک فرآیند پرداخت الکترونیکی، فهرست کردن ذینفعان درگیر در این روش پرداخت مهم است (مریت و همکاران، ۲۰۲۱). یک «اکوسیستم خزانه‌داری دیجیتال»، که در آن مدیر مالی یا خزانه‌دار تصمیمات مالی بلادرنگ را روی تبلت‌های خود می‌گیرد، دور از دسترس فناوری موجود نیست. در چنین اکوسیستمی، هیچ اتکای مستقیمی به شرکای بانکی یا سازمان گسترده‌تر شرکت وجود ندارد، فقط یک داشبورد اجرایی و تعاملی که از فناوری‌های دیجیتال به هم پیوسته پشتیبانی می‌کند (اوسلند و همکاران، ۲۰۲۱).

31. Kingston & Luke
32. Arnold
33. Smith

28. Rahmanda
29. Price,
30. Osland

در یک حکومت دموکراتیک و مردم سالار است (معدنی و همکاران، ۱۳۹۷).
 متعددی انجام شده است که در جدول (۱) به برخی از مرتبط‌ترین تحقیقات پرداخته‌ایم که عبارتند از:
 در راستای موضوع پژوهش تحقیقات داخلی و خارجی

جدول ۱. خلاصه نتایج تحقیقات داخلی و خارجی

نتایج	عنوان	محقق
فساد شبکه ای در فرایند سیاست‌گذاری مدیریت کلانشهری عبارت است از شبکه ای از بازیگران و بدنه ای از نهادها و سازمان‌های مختلف که حول یک فعالیت فاسد در فرایندهای مختلف سیاست‌گذاری مدیریت کلانشهری از دستور کار و تدوین سیاست‌ها تا فسخ آنها شکل گرفته و اعضاء آن از منافع فعالیت فاسد سود می‌برند.	طراحی چارچوب مطالعه فساد شبکه ای در فرایند سیاست گذاری مدیریت کلان شهری	کاظمیان و همکاران (۱۴۰۰)
برای تدوین خط‌مشی‌های حمل و نقل عمومی شهری تهران با رویکرد حکمرانی شبکه ای باید نهادهای ذی نفع شناسایی گردد و ساختار نهادها، نحوه هماهنگی نهادها، وظایف نهادها و شرایط محیطی مورد توجه قرار گیرد.	طراحی الگوی تدوین خط‌مشی عمومی با رویکرد حکمرانی شبکه ای	قیطاسی و نمد و همکاران (۱۳۹۹)
مهمترین عوامل رفتاری در شبکه که بایست در تعیین مدل حکمرانی شبکه مورد توجه قرار گیرند عبارت‌اند از: مشخصات روابط، مشخصات مشارکت و پیامدهای هنجاری.	عوامل رفتاری تأثیرگذار بر طراحی مدل حکمرانی شبکه در حوزه مراقبت‌های سلامت: یک مرور نظام‌مند کیفی	عالی‌خانی و همکاران (۱۳۹۸)
با رویکرد نوآوری، نشان می‌دهد که این رویکردها دارای کاربردها، اهداف و حوزه‌های خاص می‌باشند و بنا به دلایل اقتضائی مختلف شکل گرفته‌اند. بنابراین هیچ یک از این رویکردها، قادر نیستند به عنوان جایگزینی کامل برای رویکرد مرحله مورد استفاده قرار بگیرند و در استفاده از این رویکردها باید به شرایط اقتضائی شامل اهداف و نتایج حاصل از بکارگیری رویکرد، حوزه‌های بکارگیری رویکرد و کاربردهای آن توجه شود.	کاربرد پذیری و گونه شناسی الگوهای نوین خط‌مشی‌گذاری: الگوهای انطباقی، شبکه‌ای و نوآوری	اسکندری نیا و همکاران (۱۳۹۸)
ویژگی‌های این رویکرد جدید به حکمرانی (حکمرانی از طریق شبکه‌های خط‌مشی) را می‌توان در چهار دسته کلی «ارتقای هماهنگی، انسجام و یکپارچگی»، «تقویت ارتباطات، ایجاد اعتماد و افزایش مشارکت»، «افزایش یادگیری خط‌مشی» و «تسهیل پیاده‌سازی خط‌مشی‌ها» جای داد. همچنین هر یک از این چهار دسته، زیربخش‌هایی دارند.	طبقه‌بندی ویژگی‌های حکمرانی از طریق شبکه‌های خط‌مشی با استفاده از روش فراترکیب	کریم میمان و همکاران (۱۳۹۸)
نتایج پژوهش نشان داد ساختار سازمانی غیرمتمرکز، استراتژی (راهبرد) تعاملی، نظام ارزیابی عملکرد با رویکرد اجتماعی، زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات یکپارچه، نظام حقوق و دستمزد منعطف، نظام آموزش و پژوهش حمایت کننده شبکه و همگرایی بالا در اهداف و منافع، بر شکل‌گیری شبکه‌های خط‌مشی در نظام کارآفرینی ایران موثرند.	تبیین عوامل ساختاری موثر بر شکل‌گیری شبکه‌های خط‌مشی	صفری دشتکی و همکاران (۱۳۹۷)
در نهایت، ۳۱ مؤلفه در چهار بعد ضرورت، ساختاری، رفتاری و زمینه‌ای شناسایی شد؛ بنابراین ضروری به نظر می‌رسد که وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، به‌منظور توسعه حوزه کارآفرینی، در سیاست‌گذاری‌های کارآفرینی به نقش و اهمیت این عوامل توجه نموده و تفکر شبکه‌ای در سیاست‌گذاری را جایگزین تفکر سلسله مراتبی نماید.	ارایه مدل با رویکرد شبکه‌ای به خط‌مشی‌گذاری کارآفرینی	شریفزاده و همکاران (۱۳۹۷)

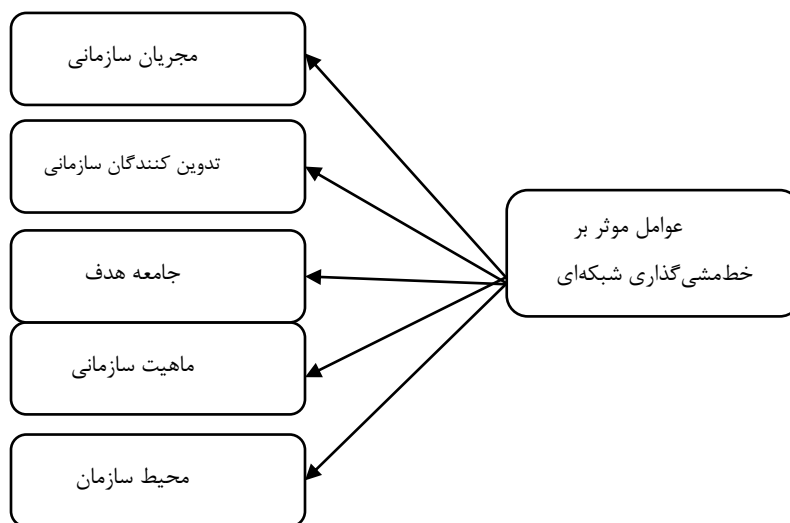

با درک نیاز به رهبری روشن، مسئولیت‌پذیری و بودجه اختصاص یافته، ذینفعان از سراسر آلبرتا در بهار سال ۲۰۱۹ برای دو جلسه میزگرد تمام روز دعوت شدند تا جهت ایجاد یک شبکه تحقیقات بهداشتی موسسه کانادا برای تحقیقات بهداشت بومی را فراهم کنند در مورد مراقبت‌های بهداشتی اولیه و تحقیقات خط‌مشی یافته‌های این جلسات میزگرد در اصول بنیادی شبکه مراقبت‌های بهداشتی اولیه و تحقیقات خط‌مشی بومی تلفیق و ادغام شد.	مراقبت‌های بهداشتی بومی اولیه و تحقیقات شبکه خط‌مشی	کراشو^{۳۴} و همکاران (۲۰۲۱)
یافته‌های تحقیق نشانگر راه‌هایی است که خط‌مشی‌های پاسخگویی در سطح محلی بازآفرینی، گسترش و تشدید می‌شود و در اخلاق رقابت نفوذ می‌کند. این تجزیه و تحلیل بر روی سه گرایش کیفی متمرکز است: حس بازیگران مدرسه از نمرات و برچسب‌های آزمون. مناطق ایمنی و خطر معلمان تحت یک رژیم پاسخگویی؛ و ظهور یک شبکه چسبیده اقناع، نظارت و زورگویی در بین اعضای مدرسه به منظور بهبود عملکرد. شیوه‌های بررسی شده به عنوان "اثرات ثانویه" یا "مشکل پیاده‌سازی" قابل درک نیستند، گویی که بدون ارتباط با منطق سیاست رخ می‌دهد. نتایج با سیاست در تعامل با زندگی مدرسه سازگار است.	اصول اخلاقی رقابت: تصویب سیاست پاسخگویی در زندگی روزمره مدارس شیلی	فالابلا^{۳۵} (۲۰۲۰)
درک دیدگاه‌های همگرا و واگرای گروه‌های شرکت‌کننده در مورد چگونگی (به عنوان معیارهایی که بر اساس آنها) اثربخشی سیستم ارزیابی را تعیین و اندازه‌گیری می‌کنند، نه تنها برای درک بهتر تجارب زندگی شده آنها بلکه برای اطلاع‌رسانی بالقوه از تغییر خط‌مشی‌ها ضروری است.	استفاده از استانداردها برای ارزیابی خط‌مشی پاسخگویی در متن: درک مدیر مدرسه و معلم از سیستم ارزیابی معلم	پوفلر و اسلات^{۳۶} (۲۰۲۰)
دو فرضیه استوار در نظریه جدید نهادگرایی برای مفهوم‌سازی و تجزیه و تحلیل انواع سیرهای ملی و اشکال پاسخگویی در چهار سیستم آموزشی اروپا (بلژیک، فرانسوی زبان، فرانسه، اسپانیا و پرتغال) ارائه شده است. فرضیه اول، وابستگی به مسیر است که شیوع تاریخ‌های ملی را علی‌رغم انتشار ابزار جهانی امتیاز می‌دهد	فرم‌های خط‌مشی پاسخگویی در سیستم‌های آموزشی اروپا	باربانا^{۳۷} و همکاران (۲۰۲۰)
تنش‌های ناشی از این عدم تطابق می‌تواند تأثیر منفی بر اجرا بگذارد و روابط بین کارکنان مدیریت SWA، شرکای آنها و کارمندان تدارکات آنها را مختل کند. فرایندهای خرید به جای اینکه به عنوان بخشی از منافع یکپارچه دولت برای اجرای حاکمیت مشترک کار کنند، به عنوان یک مرجع نظارتی داخلی عمل می‌کنند که خط‌مشی‌های مختلف دولت را مورد توجه قرار می‌دهد. نظرات آگاهان، سطح تنش متفاوت در دو SWA را مشخص می‌کند. تأیید تأثیر مکان‌سازمانی کارکنان تدارکات SWA در اجرای مشترک نیاز به تحقیقات بیشتر دارد.	تنش بین سیاست پاسخگویی مالی و اجرای مدیریت همکاری در ایالت	تاوری و چنگ^{۳۸} (۲۰۲۰)
کل شبکه از نظر جغرافیایی و نژادی تقریباً کاملاً از کسانی که تحت تأثیر بحران آفریقای غربی قرار دارند یا مستقیماً به آن واکنش نشان می‌دهند، جدا شده بود. با این وجود، پرونده برای میان‌رشته‌ای بودن و ارزش علوم اجتماعی در آمادگی و واکنش اضطراری ساخته شد.	یک شبکه خط‌مشی قطع شده: پاسخ انگلستان به شیوع بیماری ابوالا در سیرالئون	جیورکالاگیس^{۳۹} (۲۰۲۰)
خط‌مشی مطلوب شبکه باید در هنگام توسعه خدمات شبکه پیشرفته برای صنعت ۴.۰، خارجی بودن شبکه را در ارتباطات اجتماعی اساسی به حداکثر برساند. به	یک مدل پویا برای تکامل اینترنت نسل بعدی - پیامدهای سیاست	کیم^{۴۰} (۲۰۲۰)

34. Crowshoe
35. Falabella,
36. Pauffler & Sloat
37. Barbana,
38. Towry & Cheng
39. Geogalakis
40. Kim

طور خاص، از آنجا که تقاضای اجتماعی برای مورد دوم با ۵ افزایش می‌یابد، بنابراین صنعت ۴۰۰ پیچیده تر است، ایجاد یک سیستم با توافق اجتماعی برای اطمینان از سرمایه گذاری موثر در دارایی های شبکه ضروری است.	های خط‌مشی گذاری شبکه	
شبکه خط‌مشی استانداردهای پرتفوی تجدیدپذیر متشکل از جامعه سیاستگذاری، شبکه حرفه‌ای، شبکه بین دولتی و شبکه تولید کننده است. تحت استانداردهای پرتفوی تجدیدپذیر، برای تأمین نیازهای خود، شرکت کنندگان از طریق اقدامات تقابلی، اتحاد، رقابت و همکاری، بر تنظیم و اجرای استانداردهای پرتفوی تجدیدپذیر تأثیر می‌گذارند. در مراحل مختلف توسعه استانداردهای پرتفوی تجدیدپذیر، باز بودن و ادغام شبکه‌های سیاست به همین ترتیب تغییر می‌کند.	تحقیق در مورد استانداردهای نمونه کارها تجدیدپذیر چین از منظر شبکه‌های خط‌مشی	لی^{۴۱} و همکاران (۲۰۱۹)

شکل ۱. مدل برگرفته از ادبیات پژوهش

۳- روش تحقیق

این تحقیق از نظر هدف کاربردی است چون به دنبال ایجاد یک الگوی خط‌مشی گذاری شبکه‌ای مبتنی بر پاسخ‌گویی عمومی خزانه‌داری وزارت امور اقتصادی و دارایی با استفاده از رویکرد داده بنیاد است و از نظر متغیر کیفی است همچنین از نظر زمانی یک مطالعه مقطعی است و طرح تحقیق از نوع توصیفی و پیمایشی است که با استفاده از روش گراندد تئوری به شناسایی متغیرها می‌پردازد و در پایان مدل پارادایم ارائه

می‌دهد. همچنین پارادایم مسلط بر این مطالعه تفسیرگرایی است و روش داده بنیاد، که در این پژوهش به مثابه راهبرد پژوهش انتخاب شده است، در زمره پارادایم تفسیری پژوهشی قرار دارد (غیاث آبادی فراهانی و همکاران، ۱۴۰۱).

این پژوهش با رویکرد تحقیقات کیفی و راهبرد نظریه داده بنیاد کوربین و استراوس ویرایش - چهارم یا نسخه ۲۰۱۵، انجام گرفت؛ روش‌شناسی نظریه داده بنیاد، برای ارائه و تبیین نظریه در خصوص یک فرآیند بسیار

مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته عمیق استفاده شده است. در این پژوهش با پانزده نفر مصاحبه شده و از مصاحبه سیزده به بعد تکرار در اطلاعات دریافتی مشاهده شده، اما برای اطمینان تا مصاحبه پانزده ادامه یافت، مصاحبه سیزده، چهارده و پانزده به طور کامل تکرار اطلاعات بوده است. زمان مصاحبه بعد از موافقت دو طرف بین ۴۵ تا ۶۰ دقیقه بوده است. مهم‌ترین پرسش در مصاحبه، عوامل موثر بر خط مشی گذاری شبکه‌ای مبتنی بر پاسخگویی عمومی بود و باقی پرسش‌ها بر اساس پاسخ‌های مصاحبه شونده در چارچوب مدل پارادایمی و نیاز اطلاعاتی مقولات آن طرح می‌شد. تمامی مصاحبه‌ها ضبط و پیاده سازی شده و برای استخراج نکات چندین بار بررسی شده‌اند.

به دلیل روایی درونی پژوهش، از ارائه بازخورد به مصاحبه شونده‌گان (بررسی اعضا)، بررسی زوجی با استفاده یادداشت گذاری همکاران بر یافته‌ها و کنار گذاشتن تعصب‌ها و مفروضات پژوهشگر استفاده شده است. در ضمن، پس از انجام هر مصاحبه الگوی به دست آمده تا آن مرحله ارائه می‌شد و در صورتی که مصاحبه شونده درباره الگو مطالبی داشت، در خصوص آنها بحث می‌کرد. همچنین برای اعتبار بیرونی، از روش مقایسه دائمی در تحلیل داده‌ها، پیشگیری از مفروضات اولیه در نتیجه گیری از طریق بازخورد و جمع‌آوری داده‌ها از چند منبع اطلاعاتی که کدگذاری‌ها در اختیار تعدادی از خبرگان قرار داده شد تا نظرهای خود را در خصوص برچسب‌ها و نحوه کدگذاری اعلام کنند بهره برده شده است. پایایی داده‌ها در این پژوهش از طریق نشان دادن مسیر تصمیم‌های خود و همچنین قرار دادن تمامی داده‌های خام، تحلیل شده، کدها، مقوله‌ها، فرایند مطالعه، اهداف اولیه و پرسش‌ها در اختیار اساتید و با حسابرسی دقیق صاحب‌نظران درستی تمام گام‌های پژوهش تأیید شدند. همچنین با استفاده از پایایی بین دو کدگذار و با کمک یک دانشجوی دکتری، سه مصاحبه کدگذاری شد و درصد توافق درونی موضوعی ۷۸ درصد به دست آمد که از ۳۴ درصد بالاتر بود، بنابراین قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها تأیید شده است. محقق در این بخش به بیان ارتباط بین مفاهیم استخراج شده از مصاحبه‌ها (کدگذاری‌های اولیه) و پایه‌های اساسی تحقیق (تحلیل داده بنیاد خط مشی گذاری

مناسب است و دارای رویه‌های آزمون و اصلاح برای استخراج نظریه از داده‌ها است (کوربین و استراوس^{۴۲}، ۲۰۱۵). با توجه به تأکید نظریه داده بنیاد بر وارد کردن دیدگاه‌های گوناگون در پژوهش، پانزده مشارکت‌کننده، ۷ نفر از خبرگان دانش کار که در وزارت امور اقتصاد و دارایی، دارای بیش از هفت سال سابقه کاری هستند و سایر افراد (۸ نفر) از اساتید دانشگاه و صاحب نظر در این حوزه استفاده شده است، که به صورت نمونه‌گیری هدفمند انتخاب گردیدند و این کار تا تحقق اشباع نظری ادامه یافت.

جدول ۲. ویژگی‌های مشارکت‌کنندگان در پژوهش

ردیف	جنسیت	تحصیلات	رشته	سابقه کار
۱	مرد	دکترا	مدیریت دولتی	۲۰ سال
۲	مرد	دکترا	مدیریت دولتی	۲۷ سال
۳	مرد	دکترا	مدیریت بازرگانی	۲۳ سال
۴	زن	دکترا	مدیریت بازرگانی	۲۶ سال
۵	مرد	دکترا	مدیریت	۲۴ سال
۶	مرد	ارشد	مدیریت	۲۷ سال
۷	مرد	دکترا	اقتصاد	۱۵ سال
۸	مرد	دکترا	مدیریت	۳۰ سال
۹	مرد	دکترا	مدیریت	۱۹ سال
۱۰	زن	دکترا	مدیریت	۲۴ سال
۱۱	مرد	دکترا	حسابداری	۲۵ سال
۱۲	مرد	دکترا	اقتصاد	۲۰ سال
۱۳	مرد	دکترا	مدیریت	۲۲ سال
۱۴	زن	ارشد	اقتصاد	۱۲ سال
۱۵	مرد	دکترا	اقتصاد	۲۷ سال

با مشارکت این افراد پیاده سازی شده و از طریق ابزار مصاحبه نیمه ساختاریافته از آنها اطلاعات جمع‌آوری شده است. روش نمونه‌گیری در این پژوهش نمونه‌گیری نظری بوده است و تا زمانی ادامه یافت که هیچ ویژگی جدیدی ظهور پیدا نکرد. در این پژوهش، ابتدا به سبب آشنایی بیشتر با موضوع پژوهش، اطلاعات مورد نیاز از طریق روش‌های کتابخانه‌ای میدانی جمع‌آوری شده است. بعد از بررسی عمیق مقالات در این حوزه، برای استخراج داده‌ها از

42. Corbin & Strauss

جدول ۳. کدگذاری شرایط علی

نقش کدهای استخراجی	کدانتخابی	کد محوری	تعداد تکرار کد
شرایط علی	رفع شکاف عملیاتی	حذف شکاف منابع و تخصص خود	۸
		تنوع در اشتراک دانش	۶
		شکاف عملیاتی	۵
		دستیابی به موفقیت	۸
		جذب دانش تخصصی	۴

شبکه‌ای و پاسخگویی عمومی) می‌پردازد و سعی دارد ارتباط جامع، کامل و یکپارچه‌ای بین مقولات مذکور ایجاد نماید تا بر اساس این مقولات و طبقات اصلی شکل گرفته به تدوین کدگذاری محوری پرداخته و در نهایت مدل مدنظر خویش را در حوزه تدوین و ارائه مدل خط‌مشی‌گذاری شبکه‌ای مبتنی بر پاسخگویی عمومی ارائه نماید.

۴- یافته‌های تحقیق

کدهای استخراج شده از داده‌های خام (کدگذاری باز)، با سازوکار تحلیل برای زمینه، به مفاهیم و مقولات انتزاعی‌تر انجامید؛ سپس با ورود فرایند به تحلیل، کنش و واکنش‌ها به پیامدهای مختلفی مرتبط، روابط تبیین، و مقولات حول مقوله محوری یعنی طراحی الگوی خط‌مشی‌گذاری شبکه‌ای مبتنی بر پاسخگویی عمومی انجامید. شیوه ارائه تحلیل در این بخش مقاله به این صورت است که ابعاد موثر در خط‌مشی‌گذاری شبکه‌ای در قالب فرایندی شامل مراحل علی، زمینه‌ای، محوری، مداخله‌گر، راهبردی و پیامدها به مدل پیشنهادی ارائه و در هر مرحله کدگذاری محوری و انتخابی بر اساس داده‌های استخراج شده از مصاحبه‌های عمیق، یادآورها و طرح‌واره‌ها تحلیل و نهایتاً در قالب الگوی خط‌مشی‌گذاری شبکه‌ای مبتنی بر پاسخ‌گویی عمومی وزارت امور اقتصادی و دارایی با استفاده از رویکرد داده بنیاد تبیین گردید. بر مبنای نظریه گراند تئوری یا داده بنیاد سوال اصلی تحقیق بر اساس ۶ مرحله زیر پاسخ داده می‌شود:

۴-۱- کدگذاری شرایط علی

تحلیل داده‌ها مصاحبه در این بخش به دنبال یافتن عواملی است که بر خط‌مشی‌گذاری شبکه‌ای (شبکه خط‌مشی‌گذاری) مبتنی بر پاسخ‌گویی عمومی است، تاثیر می‌گذارند. پس از بررسی و تحلیل مصاحبه‌ها در مجموع ۱ کد انتخابی (رفع شکاف عملیاتی) و ۵ کد محوری (حذف شکاف منابع و تخصص خود؛ تنوع در اشتراک دانش؛ شکاف عملیاتی؛ دستیابی به موفقیت و جذب دانش تخصصی) از میان ۳۱ کد باز استخراج شد که نتایج به شرح جدول زیر است.

۴-۳- کدگذاری عوامل مداخله‌گر

عوامل مداخله‌گر به عواملی عمومی اشاره دارد که بر راهبردها اثرگذار است. تحلیل‌های صورت گرفته توانسته است تا دو کد انتخابی سلامت اداری و مشارکت در تصمیم‌گیری را از میان ۱۱ کد محوری (پیشگیری از تخلفات؛ شناسایی نقاط قوت و ضعف و جلوگیری از کاغذبازی)؛ (پیشگیری از تخلفات؛ شناسایی نقاط قوت و ضعف؛ جلوگیری از کاغذبازی؛ نظارت و کنترل؛ اعتماد متقابل؛ مشارکت؛ تعامل؛ پویایی؛ حاکمیت شبکه‌ای؛

۴-۲- کدگذاری عوامل زمینه‌ای

این بخش به دنبال شناسایی عواملی است که بر انتخاب راهبرد مناسب در وضعیت موجود تاثیر دارد انجام تحلیل‌های کیفی توانسته است یک کد انتخابی جهت‌گیری هدفمند سازمانی را از میان ۴ کد محوری (نظارت مالی؛ هدفمندی؛ کاهش پیچیدگی و توسعه فناوری) و ۳۰ کد باز استخراج کند که نتایج در جدول زیر مشاهده می‌شود.

جدول ۴. کدگذاری عوامل زمینه‌ای

نقش کدهای استخراجی	کدانتخابی	کد محوری	تعداد تکرار کد
شرایط زمینه‌ای	جهت‌گیری هدفمند سازمانی	نظارت مالی؛	۸
		هدفمندی؛	۶
		کاهش پیچیدگی؛	۹
		توسعه فناوری؛	۷

حوزه خط‌مشی‌گذاری شبکه‌ای شامل توسعه پایدار از میان ۸ کد محوری و ۱۸ کد باز منجر شد. هر یک از این عوامل به دفعات بی‌شماری در مصاحبه‌ها تکرار شده‌اند؛ به طوری که درجه و میزان اهمیت این پیامدها از یکدیگر قابل تفکیک نیست و بسته به وضعیت و شرایط موجود و محیط کاری متفاوت، گوناگون خواهد بود. نتیجه حاصل شده به شرح جدول زیر است.

جدول ۷. کدگذاری پیامدها

تعداد تکرار کد	کد محوری	کدانتخابی	نقش کدهای استخراجی
۸	کاهش هزینه‌ها؛	توسعه پایدار	پیامدها
۶	تسهیل شبکه‌سازی؛		
۴	تفکر سلسله‌مراتبی.		

۴-۶- کدگذاری مقوله محوری

پدیده مرکزی این مطالعه "خط‌مشی‌گذاری شبکه‌ای" است. بدون شک مقوله مرکزی در این پژوهش نیز همانند سایر مطالعات از وجوهی تشکیل می‌شود که با تحلیل مصاحبه‌ها، تاکید بر پاسخگویی عمومی که یک کد انتخابی از میان ۵ کد محوری و ۲۸ کد باز شناسایی شد که نتایج آن به شرح جدول زیر است.

جدول ۸. کدگذاری مقوله محوری

تعداد تکرار کد	کد محوری	کدانتخابی	نقش کدهای استخراجی
۹	سلامت اداری؛	پاسخگویی عمومی	مقوله محوری
۷	سرعت بخشی؛		
۴	یکپارچگی؛		
۳	اثر بخشی؛		
۵	کاهش بوروکراسی.		

۴-۷- مدل پیشنهادی

هر چند در بخش تحلیل داده‌ها، اجزاء مدل و روابط بین آن‌ها به شکل مبسوط مورد بحث قرار گرفت، با این حال در بخش پایانی این نوشتار، چگونگی روابط بین مقوله‌های خط‌مشی‌گذاری شبکه‌ای و پاسخگویی عمومی به اجمال و در

همکاری سازمانی و ایجاد شبکه‌ها) و ۷۳ کد باز استخراج کند که نتایج به شرح جدول زیر است.

جدول ۵. کدگذاری عوامل مداخله‌گر

نقش کدهای استخراجی	کدانتخابی	کد محوری	تعداد تکرار کد
شرایط مداخله‌گر	سلامت اداری	پیشگیری از تخلفات؛	۹
		شناسایی نقاط قوت و ضعف؛	۴
		جلوگیری از کاغذبازی؛	۶
		نظارت و کنترل؛	۸
مشارکت در تصمیم‌گیری		اعتماد متقابل؛	۷
		مشارکت؛	۴
		تعامل؛	۳
		پویایی؛	۲
		حاکمیت شبکه‌ای؛	۶
		همکاری سازمانی؛	۷
		ایجاد شبکه‌ها؛	۹

۴-۴- کدگذاری راهبردها

تحلیل متون مصاحبه در این بخش در پی یافتن کنش‌ها و برهم کنش‌هایی است که از ایده مرکزی منتج می‌شود. تحلیل‌های انجام گرفته در این بخش توانسته است تا یک کد انتخابی شکل‌گیری هویت سازمانی را از میان ۳ کد محوری وابستگی متقابل؛ دستیابی به اطلاعات مناسب و کاهش پیچیدگی و ۱۹ کد باز استخراج کند. نتیجه حاصل شده به شرح جدول زیر است.

جدول ۶. کدگذاری عوامل راهبردی

نقش کدهای استخراجی	کدانتخابی	کد محوری	تعداد تکرار کد
راهبردها	شکل‌گیری هویت سازمانی	وابستگی متقابل؛	۷
		دستیابی به اطلاعات مناسب؛	۸
		کاهش پیچیدگی.	۴

۴-۵- کدگذاری پیامدها

کاربست راهبردهای انتخابی، پیامدهایی را به همراه خواهد داشت. تحلیل متون مصاحبه به شناسایی دو پیامد انتخابی

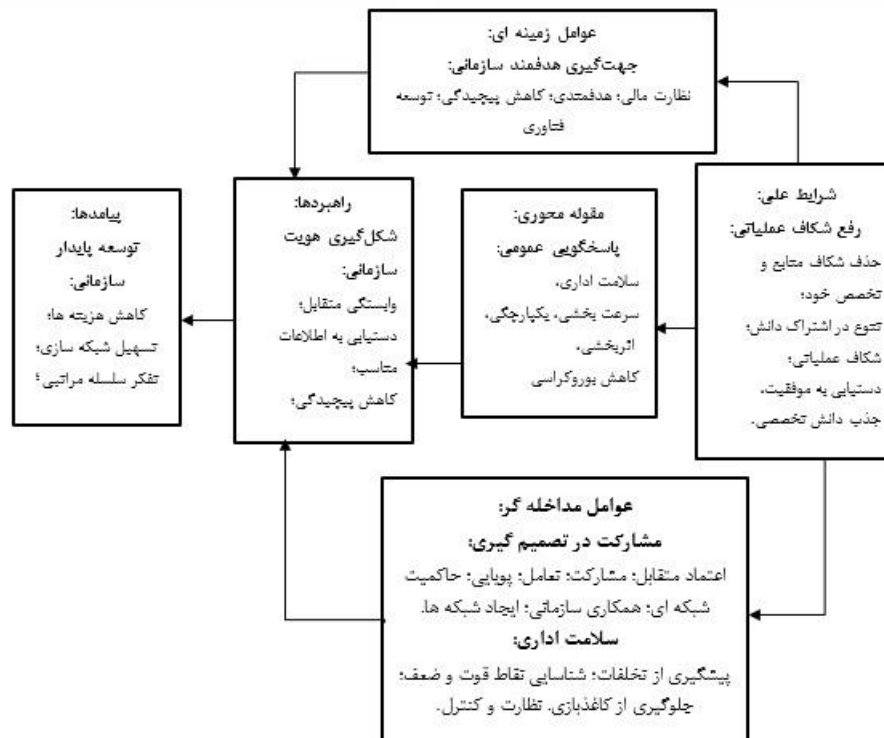
پیچیدگی؛ توسعه فناوری. شرایط مداخله‌گر شامل شرایط زمینه‌ای عمومی است که بر راهبردها تأثیر می‌گذارد و این شرایط به عنوان مجموعه‌ای از متغیرهای میانجی و واسطه‌گر هستند که مداخله سایر عوامل را تسهیل یا محدود می‌نمایند که این شرایط مداخله‌گر در دو بعد مشارکت در تصمیم‌گیری و سلامت اداری است و در این مطالعه شرایط مداخله‌گر عبارتند از: مشارکت در تصمیم‌گیری؛ اعتماد متقابل؛ مشارکت؛ تعامل؛ پویایی؛ حاکمیت شبکه‌ای؛ همکاری سازمانی؛ ایجاد شبکه‌ها و سلامت اداری؛ پیشگیری از تخلفات؛ شناسایی نقاط قوت و ضعف؛ جلوگیری از کاغذبازی. نظارت و کنترل. در پایان پیامدهایی که این مطالعه می‌تواند برای مورد مطالعه داشته باشد شناسایی شده‌اند که در واقع این نتایج حاصل اجرای راهبردها یا خروجی‌های حاصل از استخدام راهبردها هستند که عبارتند از: توسعه پایدار سازمانی که شامل مولفه‌های کاهش هزینه‌ها؛ تسهیل شبکه‌سازی؛ تفکر سلسله مراتبی است.

قالب مدل پارادایم ارائه می‌گردد. مقوله محوری که پاسخگویی عمومی است حول محور اصلی موضوع است و شامل مولفه‌های سلامت اداری، سرعت بخشی، یکپارچگی، اثربخشی و کاهش بوروکراسی است.

عوامل علی که رفع شکاف عملیاتی است و بر مقوله مرکزی تأثیر می‌گذارد و باعث ایجاد و شکل‌گیری پدیده محوری هست عبارت است از: حذف شکاف منابع و تخصص خود؛ تنوع در اشتراک دانش؛ شکاف عملیاتی؛ دستیابی به موفقیت، جذب دانش تخصصی.

راهبردها که شکل‌گیری هویت سازمانی است و در این مطالعه کنش‌هایی هستند که در پاسخ به مقوله مرکزی صورت می‌گیرند. کنش‌ها یا برهم کنش‌های خاصی که از پدیده محوری منتج می‌شود شامل مولفه‌های: وابستگی متقابل؛ دستیابی به اطلاعات مناسب؛ کاهش پیچیدگی.

شرایط زمینه‌ای شامل جهت‌گیری هدفمند سازمانی است و شامل شرایطی است که بر این راهبردها اثر می‌گذارد شامل مولفه‌های زیر می‌باشند: نظارت مالی؛ هدفمندی؛ کاهش

شکل ۲. مدل پارادایم خط‌مشی گذاری شبکه‌ای مبتنی بر پاسخگویی عمومی

۵- نتیجه‌گیری

معاونت نظارت مالی و خزانه‌داری کل کشور به عنوان یکی از واحدهای اثرگذار در امور دخل و خرج دولت محسوب می‌شود. خزانه‌داری کل کشور علاوه بر تمرکز و پرداخت وجوه دستگاه‌های اجرایی، وظیفه هماهنگ‌کننده دریافت‌ها و پرداخت‌های کشور را هم از نظر زمانی و هم از بعد مکانی، با برقراری مجموعه‌ای از کنترل‌های مالی را بر عهده دارد. همچنین، نقش قابل توجه‌ای در تنظیم امور اقتصادی کشور دارد. با توجه به توسعه امور کشور و پیچیدگی، نقش خزانه‌داری در شرایط موجود از اهمیت بسزایی برخوردار است. با عنایت به مطرح بودن استفاده از فناوری اطلاعات در معاونت نظارت مالی و خزانه‌داری کل کشور در راستای افزایش بهره‌وری و کارایی فرآیندها و همچنین با توجه به نتایج شگرف و ایجاد تغییرات بنیادین توسط استفاده از سیستم‌های مبتنی بر فناوری اطلاعات، همانند سایر کشورها اقدام به مدرن‌سازی خزانه‌داری در قالب خزانه‌داری الکترونیک شده است. بر این پایه طرح توسعه و استقرار سیستم خزانه‌داری الکترونیک و به دنبال آن اجرای خطمشی‌گذاری شبکه‌ای که در این راستا از ضرورت کافی برخوردار است. نتایج تحقیقات کیفی با استفاده از رویکرد داده بنیاد در شش فرایند به شناسایی مولفه‌ها پرداخته است که در زیر به شش فرایند داده بنیاد پرداخته ایم:

عوامل علی موثر بر خطمشی‌گذاری شبکه‌ای که موجب تحقق پاسخگویی عمومی یا مردمی می‌شود رفع شکاف عملیاتی است که شامل مولفه‌های حذف شکاف منابع و تخصص خود؛ تنوع در اشتراک دانش؛ شکاف عملیاتی؛ دستیابی به موفقیت و جذب دانش تخصصی است. این نتایج با تحقیقات کاظمیان و همکاران (۱۴۰۰)، قیطاسی‌وند و همکاران (۱۳۹۹)، عالی‌خانی و همکاران (۱۳۹۸)، رهنورد و همکاران (۱۳۹۶)، جهان‌دیده و همکاران (۱۳۹۶)، مختاریان‌پور و همکاران (۱۳۹۴)، شریف‌زاده و همکاران (۱۳۸۷)، فالابلا (۲۰۲۰)، پوفلر و اسلات (۲۰۲۰)، باربانا و همکاران (۲۰۲۰)، کیم (۲۰۲۰)، لی و همکاران (۲۰۱۹) همسو است.

عوامل محوری موثر بر خط مشی‌گذاری شبکه ای که موجب تحقق پاسخگویی عمومی یا مردمی می‌شود پاسخگویی عمومی است که شامل مولفه‌های سلامت اداری و جلوگیری

از فساد اداری، سرعت بخشی، یکپارچگی، اثربخشی و کاهش بوروکراسی است. این نتایج با تحقیقات اسکندری‌نیا و همکاران (۱۳۹۸)، رهنورد و همکاران (۱۳۹۶)، مختاریان‌پور و همکاران (۱۳۹۴)، جهان‌دیده و همکاران (۱۳۹۶)، شریف‌زاده و همکاران (۱۳۸۷)، کراشو و همکاران (۲۰۲۱)، فالابلا (۲۰۲۰)، پوفلر و اسلات (۲۰۲۰)، باربانا و همکاران (۲۰۲۰)، کیم (۲۰۲۰)، لی و همکاران (۲۰۱۹) همسو است.

عوامل بستر ساز یا زمینه ای موثر بر خط مشی‌گذاری شبکه‌ای که موجب تحقق پاسخگویی عمومی یا مردمی می‌شود جهت‌گیری هدفمند سازمانی است که شامل مولفه‌های نظارت مالی؛ هدفمندی؛ کاهش پیچیدگی و توسعه فناوری است. این نتایج با تحقیقات رهنورد و همکاران (۱۳۹۶)، جهان‌دیده و همکاران (۱۳۹۶)، مختاریان‌پور و همکاران (۱۳۹۴)، کراشو و همکاران (۲۰۲۱)، فالابلا (۲۰۲۰)، پوفلر و اسلات (۲۰۲۰)، باربانا و همکاران (۲۰۲۰)، کیم (۲۰۲۰)، لی و همکاران (۲۰۱۹) همسو است. اهداف حاصل از بکارگیری رویکرد شبکه‌ای، ایجاد شبکه‌های یادگیرنده و افزایش اثربخشی تصمیمات در جامعه است که تحت شرایط وابستگی قدرت، دانش و منابع در بین طیف گسترده‌ای از نهادها، گروه‌های ذینفع و دولت‌ها که ارزش یا هدف مشترکی دارند، به وجود می‌آید. انواع مختلف خطمشی‌گذاری شبکه‌ای با توجه به گستردگی و پراکنده بودن قدرت، دانش و منابع قابل تبیین است که می‌تواند در سطوح مختلف شبکه‌های بین سازمانی ایجاد شود. اهداف اصلی بکارگیری خطمشی‌گذاری شبکه‌ای عمدتاً بهبود در رشد اقتصادی، بهبود عملکرد دولت، ارتقاء سطح و خلق ارزش عمومی است که سطح یا میزان پذیرش عمومی

۲. با توجه به اینکه توسعه پایدار سازمانی، جهت‌گیری هدفمند در سازمان و سطح پذیرش مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها توسط مجریان که همان کارکنان و کاربران نهایی در خط مشی‌های شبکه‌ای هستند، مهم‌ترین مولفه موثر بر اجرای اثربخش خط مشی‌های شبکه‌ای در وزارت اقتصادی و دارایی است، پیشنهاد می‌شود که مدیران ارشد سازمان خزانه داری توجه ویژه‌ای به بالابردن ظرفیت شناختی نسبت به سلامت اداری و رفع شکاف عملیاتی کارکنان زیرمجموعه خود داشته باشند.

۳. به طراحان خط مشی‌های شبکه‌ای توصیه می‌شود که هنگام تدوین خطمشی‌های شبکه‌ای از طراحی و تدوین خطمشی‌های نمادین، مبهم و متعارض خودداری نمایند، در غیر این صورت احتمال شکست در اجرای خطمشی دیده می‌شود. تجربه نشان می‌دهد مجریان خطمشی‌گذاری شبکه‌ای در صورت مواجهه با خطمشی‌های نمادین (خطمشی‌هایی که هم به لحاظ تعارض و هم از نظر ابهام در سطح بالایی هستند)، از دیدگاه‌های سیاسی و زد و بندهای سیاسی استفاده می‌نمایند و عملاً خطمشی‌ها عقیم می‌مانند.

۴. دعوت از مقامات ارشد هنگام تدوین خطمشی‌های شبکه‌ای و کسب نظر کارکنان خط مقدم سازمان وزارت علوم اقتصادی و دارایی به معنای دستیابی به اتفاق نظر مجریان درباره مقاصد، اهداف و ابزارهای خط مشی‌های شبکه‌ای پیشنهاد دیگر است. چنانچه تدوین‌کنندگان و طراحان در خطمشی‌های شبکه‌ای چنانچه تدوین‌کنندگان و طراحان در خطمشی‌های شبکه‌ای در مراجع قانون‌گذاری و خطمشی‌گذاری، ساختار شبکه را تنها اجراکننده قوانین و خطمشی‌ها بدانند و نظر آنها را هنگام تدوین خطمشی‌ها در نظر نگیرند، ممکن است اجرای خطمشی در عمل با چالش جدی مواجه بشوند.

۵. برخورداری از ساختار چابک، سریع و منعطف در مواجهه با تغییرات محیطی، یکی از عوامل موثر در اجرای خطمشی‌گذاری شبکه‌ای در وزارت علوم اقتصادی و دارایی است. بنابراین پیشنهاد می‌شود که خزانه‌داری الکترونیکی به منظور بهره‌مندی از مزایای ساختارهای تخت و منعطف،

با دو نوع محرک خارجی و داخلی، باعث شکل‌گیری این رویکرد می‌شود.

عوامل مداخله‌گر موثر بر خطمشی‌گذاری شبکه‌ای که موجب تحقق پاسخگویی عمومی یا مردمی می‌شود مشارکت در تصمیم‌گیری و سلامت اداری است که مشارکت در تصمیم‌گیری شامل مولفه‌های اعتماد متقابل؛ مشارکت؛ تعامل؛ پویایی؛ حاکمیت شبکه‌ای؛ همکاری سازمانی و ایجاد شبکه‌ها؛ و سلامت اداری شامل مولفه‌های پیشگیری از تخلفات؛ شناسایی نقاط قوت و ضعف؛ جلوگیری از کاغذبازی و نظارت و کنترل است. این نتایج با تحقیقات کریم میان و همکاران (۱۳۹۸)، صفری دشتکی و همکاران (۱۳۹۷)، شریف‌زاده و همکاران (۱۳۹۷)، رهنورد و همکاران (۱۳۹۶)، جهاننیده و همکاران (۱۳۹۶)، مختاریان‌پور و همکاران (۱۳۹۴)، فالابلا (۲۰۲۰)، پوفلر و اسلات (۲۰۲۰)، باربانا و همکاران (۲۰۲۰)، کیم (۲۰۲۰)، لی و همکاران (۲۰۱۹) همسو است.

پیامدهای خطمشی‌گذاری شبکه‌ای که موجب تحقق پاسخگویی عمومی یا مردمی می‌شود توسعه پایدار است که شامل مولفه‌های کاهش هزینه‌ها؛ تسهیل شبکه‌سازی و تفکر سلسله‌مراتبی است. این نتایج با تحقیقات محمدی فاتح و همکاران (۱۳۹۵)، رهنورد و همکاران (۱۳۹۶)، جهاننیده و همکاران (۱۳۹۶)، مختاریان‌پور و همکاران (۱۳۹۴)، فالابلا (۲۰۲۰)، پوفلر و اسلات (۲۰۲۰)، باربانا و همکاران (۲۰۲۰)، هنری و همکاران (۲۰۱۷) و لی و همکاران (۲۰۱۹) همسو است.

۶- پیشنهادات و محدودیت‌ها

با توجه به نتایج به دست آمده پیشنهادهای مبتنی بر پژوهش عبارت است از:

۱. اهداف حاصل از بکارگیری رویکرد شبکه‌ای، ایجاد شبکه‌های یادگیرنده و افزایش اثربخشی و کارایی در تصمیم‌گیری‌ها سازمانی است که تحت شرایط وابستگی قدرت، منابع و دانش در بین طیف گسترده‌ای و پراکنده بودن قدرت، دانش و منابع قابل تبیین است که می‌تواند در سطوح مختلف شبکه‌های درون سازمانی، بین کشورها، بین ایالتی و غیره تعریف شود. این دیدگاه عمدتاً در حوزه‌های خزانه‌داری بیشتر استفاده شده است.

اثر بخش خطمشی‌های گردشگری جمهوری اسلامی ایران، هستند، مهم‌ترین مولفه اثرگذار بر اجرای اثربخش خطمشی‌ها در خزانه‌داری است، پیشنهاد می‌شود که مدیران ارشد خزانه‌داری توجه ویژه‌ای به بالابردن ظرفیت شناختی و ویژگی‌های شخصیتی کارکنان زیردست خود داشته باشند.

۸. از مقامات ارشد و سیاست‌گذاران خزانه‌داری هنگام تدوین خطمشی‌های شبکه‌ای و کسب نظر کارکنان خط مقدم دستگاه خزانه‌داری به منظور دستیابی به اتفاق نظر طراح و مجری در خصوص مقاصد، اهداف و ابزار خطمشی-های شبکه‌ای خزانه‌داری، پیشنهاد دیگر است.

به دلیل برخی از محدودیت‌ها، همچون محدودیت در تعداد افراد در مصاحبه و همچنین تحقیقات پیشین اندکی که در این حوزه صورت گرفته است؛ همچنین این مطالعه نمونه‌گیری خوشه‌ای از مدیران و کارشناسان معاونت نظارت مالی و خزانه‌داری کل کشور در وزارت امور اقتصادی و دارایی انجام داده است. با این حال، بیشتر پاسخ‌دهندگان که با خطمشی‌گذاری شبکه‌ای آشنایی و تخصص دارند نظرسنجی نشده‌اند. پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی، عوامل تاثیرگذار بر خطمشی‌گذاری شبکه‌ای مبتنی بر پاسخگویی مورد بررسی قرار گیرد و نتایج آن مورد مقایسه و اظهار نظر دقیق‌تر قرار گیرند. به نظر می‌رسد در مورد حوزه‌های بکارگیری این رویکرد، خلاء پژوهشی وجود دارد زیرا در اکثر پژوهش‌های مرور شده در این تحقیق، حوزه خاصی برای آن ذکر نشده است.

پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه علامه طباطبایی تهران.

۴. جهان‌دیده، سامان؛ رحمتی، محمد حسین؛ زارعی متین، حسن. (۱۳۹۶). طراحی مدلی برای خطمشی‌گذاری شبکه‌ای در حوزه گردشگری کشور، مدیریت فرهنگ سازمانی، ۱۵(۳): ۵۰۲-۴۸۳.

۵. رزقی رستمی، علیرضا. (۱۳۸۸). آسیب‌شناسی اجرای خطمشی‌های صنعتی کشور و ارائه یک الگوی پیشنهادی، رساله‌ی دکتری رشته مدیریت صنعتی، دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات.

روندهای جدید سازماندهی را پیش روی خود قرار دهند و از آن بهره ببرند.

۶. بر پایه یافته‌های پژوهش سلامت اداری و کاهش فساد اداری یکی از مولفه‌های بسیار با اهمیت در خطمشی‌گذاری شبکه‌ای مبتنی بر پاسخگویی عمومی یا مردمی است. برای پایداری یک نظام سالم، داشتن سلامت سازمانی الزامی است و چیزی نیست جز پذیرش درونی و ارزیابی مثبت نگرانه مردم، که این ارزیابی بر اساس ارزش‌های سازمانی، تعهدات و پاسخگویی نسبت به سوالات عموم یا مردم است. در صورتی که مسئولان ارشد نظام بتوانند با عملکرد شفاف و صحیح اعتماد مردم را کسب کنند، مردم به طور متقابل در برابر برنامه‌ها و خطمشی‌های نظام در تمام سطوح متعهدانه عمل کنند و در نتیجه برنامه‌ها به ثمر خواهد نشست. آنچه مسلم است در دنیای امروزی و با توجه به افزایش آگاهی‌های افراد در جوامع، در صورتی که حرف با عمل منطبق نمی‌باشد دیگر شعار صرف نه تنها به بار نخواهد نشست، بلکه اعتماد را از مردم سلب خواهد کرد و در نتیجه هیچ‌گونه تعهدی در اجرای سیاست‌ها و خطمشی‌ها نخواهند داشت. بنابراین محقق به طور اکید توصیه می‌نماید که عمل جای شعار را گرفته و در سایه اعتماد سازی، خطمشی‌ها عملی شوند.

۷. با توجه به اینکه ظرفیت‌های شخصیتی، شناختی و سطح پذیرش خطمشی توسط مجریان که همان منابع انسانی و کاربران نهایی خطمشی‌های عمومی و شبکه‌ای

منابع

- اسکندری نیا، نیما؛ دانش فرد، کرم اله؛ فقیهی، ابوالحسن. (۱۳۹۸). "کاربرد پذیری و گونه شناسی الگوهای نوین خط مشی‌گذاری: الگوهای انطباقی، شبکه‌ای و نوآوری". پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۵(۷۳): ۳۳-۱۳.
- اکبری، مرتضی؛ ایمانی، صاحب؛ محمودی، رویا؛ عابدی، هدی؛ طلوع اصل، هادی. (۱۳۹۶). اثرات ساختار شبکه، ذخیره دانش و ظرفیت جب بر عملکرد نوآورانه شرکت‌های دانش بنیان، نوآوری و ارزش آفرینی، ۱۲(۶): ۱-۲۰.
- بذرافشان، مرتضی. (۱۳۹۱). عوامل موثر بر اجرای

فساد شبکه‌ای در فرایند سیاست‌گذاری مدیریت کلان شهری، نامه معماری و شهرسازی، ۱۳(۳۰): ۹۹-۱۱۵.

۱۶. کاملی، محمد جواد؛ الوانی، مهدی؛ صالحی، جمشید. (۱۳۸۸). تاثیر ساختار ارتباطات سلسله مراتبی و شبکه‌ای بر عملکرد خطمشی‌گذاری سازمان‌ها، مطالعات مدیریت انتظامی، ۴(۲): ۳۴-۵۸.

۱۷. کریم‌میان، زهره؛ محمدی، مهدی؛ قاضی‌نوری، سپهر؛ ذوالفقارزاده، محمد مهدی. (۱۳۹۸). "طبقه‌بندی ویژگی‌های حکمرانی از طریق شبکه‌های خطمشی با استفاده از روش فراترکیب". مدیریت دولتی، ۱۱(۳): ۳۷۷-۴۰۲.

۱۸. کریمی طرازانی، محبوبه؛ شریف‌زاده، فتاح؛ سیدنقوی، میرعلی؛ حسین‌پور، داود. (۱۳۹۷). الگوی خطمشی‌گذاری پارک‌های علم و فناوری و شرکت‌های دانش بنیان در نظام نوآوری، نوآوری و ارزش آفرینی، ۱۳(۷): ۴۰-۵۴.

۱۹. معدنی، جواد؛ زرنندی، سعید؛ عبداللهی، محمد رضا. (۱۳۹۷). تحلیل تاثیر پاسخ‌گویی عمومی بر خطمشی ارتقای سلامت اداری و شفافیت سازمانی در بخش دولتی، خطمشی‌گذاری عمومی در مدیریت، ۹(۳۰): ۶۷-۷۸.

۲۰. مقدس‌پور، سعید؛ دانایی فرد، حسن؛ کردنائیج، اسدالله. (۱۳۹۲). "واکاوی عوامل کلیدی در عدم موفقیت برخی خطمشی‌های عمومی در ج.ا. ایران: مطالعه خطمشی‌های مالیاتی کشور"، مدیریت فرهنگ سازمانی، ۱۱(۱): ۳۳-۶۸.

21. Alshahrani, A., Dennehy, D., & Mäntymäki, M. (2021). An attention-based view of AI assimilation in public sector organizations: The case of Saudi Arabia. *Government Information Quarterly*, 101617.

22. Arnold, N. (2020). Accountability in transnational governance: The partial organization of voluntary sustainability standards in long-term account-giving. *Regulation & Governance*.

23. Barbana, S., Dumay, X., & Dupriez, V. (2020). Accountability policy forms in European education systems: An introduction. *European Educational Research Journal*, 19(2), 87-93.

۶. سامانی، سلمان؛ صیاد، حسن؛ رحمانی، هادی. (۱۳۹۵). "مدیریت مبتنی بر پاسخ‌گویی: درآمدی بر مدیریت مالی مبتنی بر عملکرد دولت کانادا"، مدیریت شهری، ۴۲(۲): ۳-۱۴.

۷. شریف‌زاده، فتاح؛ الوانی، سید مهدی؛ صالحی صدقیانی، جمشید؛ کاملی، محمد جواد. (۱۳۸۷). "الگویی برای خطمشی‌گذاری شبکه‌ای در ناجا". دانش انتظامی، ۱۰(۴): ۶۳-۸۰.

۸. شریف‌زاده، فتاح؛ حقی، عطیه سادات؛ حسین‌پور، داوود؛ میرمحمدی، محمد. (۱۳۹۷). ارایه مدلی با رویکرد شبکه‌ای به خطمشی‌گذاران کارآفرینی، پژوهش‌های مدیریت عمومی، ۱۱(۴۰): ۲۶-۵.

۹. صفری دشتکی، محمد؛ زارع، رضا؛ نیک‌بخش، محمد علی. (۱۳۹۷). "تبیین عوامل ساختاری موثر بر شکل‌گیری شبکه‌های خطمشی". مدیریت دولتی، ۳۳(۴): ۷۶-۵۳.

۱۰. ضرغام، حمید و بذرافشان، مرتضی (۱۳۹۳). "بررسی عوامل موثر بر اجرای خطمشی‌های گردشگری جمهوری اسلامی ایران"، برنامه‌ریزی توسعه گردشگری، ۳(۹): ۵۱-۳۱.

۱۱. عالی‌خانی رضا، علی احمدی علیرضا، رسولی محمد رضا. (۱۳۹۸). عوامل رفتاری تأثیرگذار بر طراحی مدل حکمرانی شبکه در حوزه مراقبت‌های سلامت: یک مرور نظام‌مند کیفی. راهبردهای مدیریت در نظام سلامت. ۴(۱): ۸۴-۶۷.

۱۲. غیاث‌آبادی‌فراهانی، مریم؛ غفاری آشتیانی، پیمان؛ شبابی، هومن؛ قلیپور فریدونی، شهربانو. (۱۴۰۱). طراحی الگوی تاب‌آوری در صنعت گردشگری بر اثر بیماری کووید ۱۹، گردشگری و توسعه، ۱۱(۲): ۱۴۴-۱۳۱.

۱۳. قاسمی، حمید رضا. (۱۳۹۴). خطمشی‌گذاری عمومی و فرآیند آن، تهران: انتشارات علمی.

۱۴. قیطاسی‌وند، فاطمه؛ شریف‌زاده، فتاح؛ کاظمیان، غلامرضا؛ حسین‌پور، داوود. (۱۳۹۹). طراحی الگوی تدوین خطمشی عمومی با رویکرد حکمرانی شبکه‌ای، سیاست‌گذاری عمومی، ۶(۱): ۸۷-۱۱۰.

۱۵. کاظمیان، غلامرضا؛ الوانی، مهدی؛ قربانی زاده، وجه ا...؛ جلیلی، مصطفی. (۱۴۰۰). طراحی چارچوب مطالعه

- collaborative and adversarial policy networks in decision making and implementation. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 26(1), 1-18.
34. Jaeger, L., Eckhardt, A., & Kroenung, J. (2021). The role of deterrability for the effect of multi-level sanctions on information security policy compliance: Results of a multigroup analysis. *Information & Management*, 58(3), 103318.
35. Kim, D. (2020). A 2020 perspective on "A dynamic model for the evolution of the next generation Internet—Implications for network policies": Towards a balanced perspective on the Internet's role in the 5G and Industry 4.0 era. *Electronic Commerce Research and Applications*, 41, 100966.
36. Kingston, K., & Luke, B. (2021). Becoming Accountability: Theorising a different engagement of beneficiaries in nonprofit organisations. In 13th Interdisciplinary Perspectives on Accounting Conference (IPA).
37. Kozarzewski, P. (2021). State Corporate Control in Polish Transition: Main Outcomes. In *State Corporate Control in Transition*, Palgrave Macmillan, Cham. 157-202.
38. Kuhlmann, J., & ten Brink, T. (2021). Causal mechanisms in the analysis of transnational social policy dynamics: Evidence from the global south. *Social Policy & Administration*.
39. Li, Y., Zhang, F., & Yuan, J. (2019). Research on China's renewable portfolio standards from the perspective of policy networks. *Journal of Cleaner Production*, 222, 986-997.
40. Merritt, C. C., Malatesta, D., Carboni, J. L., Wright, J. E., & Kennedy, S. S. (2021). What is public? Big questions emerging from the clash of legal and policy paradigms. *Perspectives on Public Management and Governance*, 4(2), 130-145.
24. Brannan, T., John, P., & Stoker, G. (2006). *Citizenship, R. E. Strategies for civil renewal*. Hampshire, Palgrave Macmillan.
25. Chen, X., Chen, L., & Wu, D. (2018). Factors that influence employees' security policy compliance: an awareness-motivation-capability perspective. *Journal of Computer Information Systems*, 58(4), 312-324.
26. De Boer, T. (2021). Updating public accountability: a conceptual framework of voluntary accountability. *Public Management Review*, 1-24.
27. Falabella, A. (2020). The ethics of competition: accountability policy enactment in Chilean schools' everyday life. *Journal of Education Policy*, 35(1), 23-45.
28. Fischer, M. (2013). Policy network structures, institutional context, and policy change. Post-doctoral researcher, Swiss institute for aquatic science and technology, Department of environmental social sciences.
29. Fisher, M. (2021). HEROIC Democracy in high relief: political legitimacy and monumental imagery in fifth-century Athens. *Ramus*, 50(1-2), 169-188.
30. Georgalakis, J. (2020). A disconnected policy network: The UK's response to the Sierra Leone Ebola epidemic. *Social Science & Medicine*, 250, 112851.
31. Hanus, B., Windsor, J. C., & Wu, Y. (2018). Definition and multidimensionality of security awareness: Close encounters of the second order. *ACM SIGMIS Database: the DATABASE for Advances in Information Systems*, 49(SI), 103-133.
32. Henry, A. D., Lubell, M., & McCoy, M. (2017). Belief systems and social capital as drivers of policy network structure: The case of California regional planning. *Journal of public administration research and theory*, 21(3), 419-444.
33. Ingold, K., & Leifeld, P. (2016). Structural and institutional determinants of influence reputation: A comparison of

- Environmental management, 1-17.
50. Vogenbeck, Danielle M. (2005). Social network analysis for policy design: collaborative discourse between nonprofit/government organizations and the resulting effect on community level social capital, University of Colorado at Denver, Doctor of philosophy public affair.
51. Wang, J., Zhao, L., & Huchzermeier, A. (2021). Operations-finance interface in risk management: Research evolution and opportunities. *Production and Operations Management*, 30(2), 355-389.
52. Yan, W., and G. Yin. (2014). A Review of Policy Network Theory. *The Journal of Yunnan Administration College* 2, pp:122–126.
53. Zhang, Y., Zhang, J., & Rehmus, K. W. (2021). Reciprocating and Connecting: The Ritual Structure and Social Functions of Yao Huan Jia Yuan in Huangdong, Southwest China. *Religions*, 12(7), 526.
54. Madichie, N. (2022). Public Sector Restructuring and Public-Private Partnerships in Africa. In *New Public Management in Africa* (pp. 239-270). Palgrave Macmillan, Cham.
55. Cairney, P. (2019). *Understanding public policy*. Red Globe Press.
56. Cochran, C. E., Mayer, L. C., Carr, T. R., Cayer, N. J., & McKenzie, M. (2018). *American public policy: An introduction*. Cengage Learning.
57. Mohammed, A. K. (2020). Does the policy cycle reflect the policymaking approach in Ghana? *Journal of Public Affairs*, 20(3), e2078.
- Ujah, J. S., Felicia, U., & Innocent, O. (2020). Analysis of public policy implementation challenges in Nigeria.
41. Negev, M., Zea-Reyes, L., Caputo, L., Weinmayr, G., Potter, C., & de Nazelle, A. (2022). Barriers and Enablers for Integrating Public Health Cobenefits in Urban Climate Policy. *Annual review of public health*, 43.
42. Osland, T. F., Hadland, A., & Almestad, M. K. E. (2021). Destination Image: what are foreigners' perceptions of Nordic countries? a qualitative analysis using Leximancer (Bachelor's thesis, uis).
43. Paufler, N. A., & Sloat, E. F. (2020). Using standards to evaluate accountability policy in context: School administrator and teacher perceptions of a teacher evaluation system. *Studies in Educational Evaluation*, 64, 100806.
44. Price, R. (2021). Taxation and Public Financial Management of Mining Revenue in the Democratic Republic of Congo.
45. Rahmanda, B., Njatrijani, R., & Aulia, A. F. (2022). The business implementation of mortgage takeover of an Indonesian leading a mortgage a mortgage bank. *Academy of Entrepreneurship Journal*, 28(1), 1-7.
46. Sian, S., & Smyth, S. (2021). Supreme emergencies and public accountability: the case of procurement in the UK during the Covid-19 pandemic. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*.
47. Smith, R. D. (2020). *Strategic planning for public relations*. Routledge.
48. Topidi, K. (2021). Accountability in the globalised digital age: Online content moderation and hate speech in the European Union. In *Accountability and the Law* (pp. 9-27). Routledge.
49. Towry, R. K., & Cheng, A. S. (2020). Tensions between Fiscal Accountability Policy and Collaborative Management Implementation in State Wildlife Agencies.

